

PARTICULARITĂȚILE PRESTĂRII SERVICIILOR ONCOLOGICE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

THE PARTICULARITIES OF PROVIDING ONCOLOGICAL SERVICES IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

CZU: 351.616-006 (478)

Tatiana TOFAN,
doctor în economie, conferențiar universitar,
Academia de Administrare Publică

Ala GRECU,
master în științe economice,
vicedirector nursing Instituția Medico-Sanitară Publică
„Institutul Oncologic”

SUMMARY

The Public Medico-Sanitary Institution „the Oncological Institute” is the only curative-prophylactic and scientific institution in the organization of the detection and treatment of oncological malignancies and malignant hematopoiesis in the Republic of Moldova. One of the main objective of the Institute is to increase public accessibility to health care as well as ensuring appropriate specialized outpatient care and hospital care for complex cases that can not be solved at the primary care level or secondary territorial hospital care.

Keywords: *public services, medical services, palliative services.*

REZUMAT

Instituția Medico-Sanitară Publică „Institutul Oncologic” este unica instituție curativ-profilactică și științifică în organizarea depistării și tratamentului maladiilor oncologice și hemopatiilor maligne în Republica Moldova. Unul dintre obiectivele principale ale Institutului este sporirea accesibilității populației la asistența medicală oportună, la fel și asigurarea asistenței medicale specializate de ambulatoriu și spitalicești pentru cazurile medicale complexe ce nu pot fi rezolvate la nivel de asistență medicală primară sau spitalicească de nivel secundar teritorial.

Cuvinte-cheie: *servicii publice, servicii medicale, servicii paliative.*

Instituția Medico-Sanitară Publică „Institutul Oncologic” este unica instituție curativ-profilactică și științifică în organizarea depistării și tratamentului maladiilor oncologice și hemopatiilor maligne în Republica Moldova.

Misiunea Institutului este de a contribui la menținerea și ameliorarea nivelului de

sănătate a populației prin prestarea serviciilor medicale specializate, calitative pacienților afectați de maladii oncologice și hepatopatii maligne, la nivelul asistenței medicale specializate de ambulatoriu și asistenței spitalicești. Institutul Oncologic contribuie la dezvoltarea științei oncologice, fiind baza clinică pentru USMF „Nicolae Testemițanu” și

Centrul de Excelență în Medicină și Farmacie „Raisa Pacalo”.

IMSP „Institutul Oncologic” are următoarele obiective majore: [3]

- sporirea accesibilității populației la asistența medicală oportună;

- asigurarea asistenței medicale specializate de ambulatoriu și spitalicești pentru cazurile medicale complexe ce nu pot fi rezolvate la nivel de asistență medicală primară sau spitalicească de nivel secundar teritorial;

- îmbunătățirea calității serviciilor medicale prin creșterea nivelului profesional și tehnologic, orientat spre asigurarea securității pacientului și respectarea drepturilor acestuia;

- asigurarea continuității în acordarea asistenței medicale populației și interacțiunii cu toate instituțiile medico-sanitare din teritoriul deservit în vederea asigurării satisfacției pacientului pentru serviciile medicale acordate;

- efectuarea cercetărilor științifice în domeniul medicinei cu implementarea în practică a rezultatelor benefice.

Pentru realizarea scopului și obiectivelor menționate instituția este mandată cu următoarele atribuții funcționale: [3]

- prestarea serviciilor medicale de calitate în cadrul asigurărilor obligatorii de asistență medicală în conformitate cu contractele încheiate cu Compania Națională de Asigurări în Medicină și cu actele normative în vigoare;

- prestarea serviciilor medicale în cadrul asigurărilor medicale facultative în conformitate cu clauzele contractuale și prevederile legale;

- prestarea serviciilor medicale contra plată, în baza actelor normative în vigoare;

- procurarea echipamentului, medicamentelor și a consumabilelor necesare pentru prestarea serviciilor medicale, precum și altor bunuri necesare pentru activitatea sa, cu respectarea procedurilor

legale de achiziții și a Regulamentului Institutului;

- darea în locațiune a bunurilor și încăperilor, trecerea la cheltuieli a mijloacelor fixe și vânzarea mijloacelor fixe neutilizate în activitatea IMSP „Institutul Oncologic” se efectuează exclusiv cu acordul Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale;

- implementarea tehnologiilor performante orientate spre asigurarea securității pacientului și a calității serviciilor medicale (utilizarea standardelor, ghidurilor de tratament și protocoalelor clinice aprobate etc.);

- colectarea datelor, crearea și gestionarea eficientă a bazelor de date privind serviciile medicale prestate și prezentarea în modul și termenul stabilit a rapoartelor și informațiilor despre activitatea IMSP „Institutul Oncologic”;

- monitorizarea indicatorilor principali de sănătate și prezentarea rapoartelor statistice medicale instituțiilor abilitate în modul și termenele stabilite;

- încheierea contractelor cu persoane terțe, cu prestatorii de servicii aferente activității de bază (spălătorii, alimentație, rețele de comunicații, de canalizare etc.);

- conlucrarea cu alți prestatori de servicii medicale, asigurarea integrității și continuității tratamentului, respectarea principiului de etapizare a asistenței medicale;

- crearea condițiilor pentru autoinstruirea personalului, organizarea educației medicale continue a lucrătorilor medico-sanitari și farmaceutici în instituțiile abilitate și contribuirea la dezvoltarea profesională a angajaților.

IMSP „Institutul Oncologic” prestează serviciile medicale de tipurile și spectrul stipulate în Nomenclatorul instituțiilor medico-sanitare, aprobat de Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale conform prevederilor art. 4, alin. (5) al Legii ocrotirii sănătății nr. 411-XIII din 28 martie 1995, în

conformitate cu normativele de activitate și cu tarifele stabilite de MSMPs. Printre aceste servicii medicale sunt:

1. Anatomia patologică. Stabilirea diagnosticului, interpretarea corectă a simptomelor clinice, alegerea tacticii terapeutice, verificarea corectitudinii diagnosticului și eficacității tratamentului pe parcursul evoluției maladiei.

Diagnosticul morfopatologic intravital este cel mai exact dintre toate variantele de diagnostic medical. El influențează decisiv calitatea diagnosticului clinic și a tratamentului, în special în oncologie.

2. Serviciul diagnostic. Pacienții primari sunt primiți cu îndreptarea medicului de familie - F27E în care se înscriu obligatoriu rezultatele cercetărilor.

Pacienții secundari sunt primiți fără îndreptare, la adresarea nemijlocită în cabinetul de profil în care se supraveghează.

Investigațiile radiodiagnostice sunt efectuate la aparatul digital de ultima generație. Aparatul radiodiagnostic BACCARA (firma APELEM, Franța) permite obținerea imaginilor cu rezoluție înaltă (HD).

Sunt expuse investigațiilor, practic, toate organele și sistemele corpului omenesc.

3. Chirurgie oncologică. Serviciile chirurgicale se desfășoară în blocul operator unde lucrează personalul cu activitate operatorie: chirurghi, anesteziști, asistente. Blocul operator grupează toate sălile de operații necesare diverselor specialități chirurgicale. Blocul operator reprezintă o structură de sine stătătoare care este nominalizată în structura organizatorică a unității sanitare și este coordonat de un medic în specialități chirurgicale, desemnat de Directorul general.

4. Chimioterapie, ca parte componentă a tratamentului complex în oncologie, este practică în Republica Moldova mai mult de 40 de ani, începând cu anul 1968. Actualmente, Serviciul Chimioterapie își desfășoară activitatea pe 145 paturi, inclusiv

cuprinde 3 secții clinice specializate în tratamentul medicamentos al tumorilor solide. Cele 3 secții sunt amplasate câte una în fiecare bloc clinic al Institutului Oncologic.

Serviciul chimioterapie - terapie medicamentoasă antitumorală destinată tratamentului specific medicamentos al tumorilor cu diverse localizări. Chimioterapia se aplică în tratamentul cancerului în diferite asocieri, atât în regim polichimioterapic cât și monoterapie. Anual, se tratează prin chimioterapie și hormonoterapie circa 18 500 pacienți, inclusiv 8 500 în condiții de staționar și 10000 în condiții de ambulatoriu al Centrului Consultativ Diagnostic.

5. Radioterapia, una dintre metodele de tratament al tumorilor maligne, este practică în Republica Moldova din anul 1960, când a fost deschisă prima secție de radioterapie. În prezent, Serviciul Radioterapie este compus din 3 secții de radioterapie, o secție radioginecologie și blocul surselor ionizante.

Serviciul radioterapic este unicul în republică și contribuie la tratamentul cancerului prin iradiere ionizante curative.

În cadrul serviciului activează 15 medici-radioterapeuți, 1 medic-imagist, 12 tehnicieni-radiologi.

Profilul serviciului: tratamentul prin iradiere ionizante ale tumorilor solide maligne de diferite localizări: tumorile glandei mamare, tumorile capului și gâtului, tumorile intracraniene, tumorile pielii, tumorile pulmonului, hemoblastozele la maturi și copii.

Tratamentul se efectuează la aparatele: Acceleratorul liniar „Clinac” și cobaltoterapie la „Terabalt” cu planificarea în 3D.

6. Psihologic. Institutul Oncologic dispune de serviciul asistență psihologică profesională, care se acordă pacienților sistematic, la orice etapă de tratament și la dorința oricărui pacient. Acesta este o parte componentă a etapei de diagnostic inclus în programul individual de tratament și reabilitare.

Cea mai traumatizantă, cea mai încordată pentru pacienți, din punct de vedere psihologic, este etapa de diagnostic, când bolnavul se întâlnește pentru prima dată cu faptul unui suspiciu sau a existenței unei maladii canceroase și necesității de a da acordul la tratament specific. Mai mult ca atât, în ultimul timp, în Institutul Oncologic se efectuează programarea prealabilă a pacienților pentru consultația unui medic oncolog sau pentru efectuarea investigațiilor suplimentare în scopul confirmării sau infirmării diagnosticului de cancer. Acest fapt mărește perioada de incertitudine în care se află pacientul și conduce la o încordare emoțională extremă, care devine insuportabilă.

Etapile ulterioare de tratament, care presupun necesitatea administrării chimioterapiei, deseori operații mutilante, schimbarea statutului social, invalidizarea, apariția dependenței financiare de alți membri ai familiei, multe altele conduc la apariția unor motive noi pentru neliniște, anxietate și frică.

Fiecare bolnav dispune de asistență psihologică care constă în diagnosticul stării psihice și elaborarea unui program individual de reabilitare psihologică.

Cea mai eficientă abordare terapeutică a tulburării psihoemoționale este cea mixtă: psihofarmacologie – psihoterapie.

Caracterul tratamentului farmacoterapic se determină în raport cu predominarea componentului de depresiune sau anxietate în structura sindromului.

7. Îngrijiri paliative. Conceptul de îngrijiri paliative sau hospice se referă la îngrijirea menită să amelioreze calitatea vieții pacienților și a familiilor acestora pentru a putea face față problemelor cauzate de boala incurabilă cu prognostic limitat.

Trebuie precizat că îngrijirea de tip paliativ nu scurtează viața pacientului, dar nu are nici pretenția să prelungească viața acestuia și că are în vedere atât pacientul cât și familia

acestuia. În ceea ce privește pacientul, îngrijirile paliative ușurează suferința prin controlul simptomelor, în primul rând, tratarea impecabilă a durerii, dar și controlul celorlalte simptome venind și în întâmpinarea nevoilor emoționale, sociale, psihologice și spirituale ale acestuia. Pentru familia pacientului serviciul de îngrijiri paliative este de mare ajutor, deoarece membrii familiei nu dispun de cunoștințe de nursing, pricepere și mijloace tehnice care să asigure suportul pacientului. Și poate că, în primul rând, familia nu dispune de timp, timpul fizic atât de prețios, legați fiind de obligații profesionale, un astfel de pacient are nevoie de supraveghere 24h/24 fiind simptomatic, imobilizat la pat și cu dramatice probleme emoționale. Serviciul de Îngrijiri Paliative dă posibilitate familiei să mai respire o vreme, să se replieze și puținul timp rămas să-l folosească în vederea reconcilierii, reconsiderării valorilor spirituale, comunicării și comuniunii dintre suferind și cei dragi din jurul său.

Asistența paliativă în Institutul Oncologic a început să fie acordată odată cu organizarea serviciului oncologic în republică. Serviciul specializat de asistență paliativă și-a început activitatea în anul 2008. La baza creării centrului se afla activitatea Echipei Mobile Multidisciplinare în Îngrijiri Paliative din Institutul Oncologic, sprijinită de Fundația Soros Moldova.

Conform datelor Tabelului 1 putem constata următoarele: pe parcursul anilor 2010 – 2017 se atestă o creștere a maladiilor tumorale pe zonele geografice din Republica Moldova. În zona de Nord în această perioadă de timp au crescut maladiile tumorale cu 44,1%, tot în aceeași perioadă în zona Centru au crescut cu 78,4% și în zona de Sud - cu 46,1%. Cea mai vulnerabilă zona este Centru. [3]

Annual, în Institutul Oncologic se tratează circa 25000 de pacienți oncologici și sunt consultați peste 125000 de vizitatori în condiții de ambulatoriu. Pentru a

Anii	Incidența			Prevalența		
	Zonele geografice			Zonele geografice		
	Nord	Centru	Sud	Nord	Centru	Sud
2010	229,1	201,5	213,8	1189,2	1115,8	1096,3
2011	230,1	219,1	220,9	1255,8	1160,8	1167,8
2012	231,4	223,6	221,2	1301,2	1228,2	1245,9
2012	131,4	223,6	219,5	1301,2	1228,2	1231,3
2013	241,1	223,5	234,7	1338,8	1283,4	1295,8
2014	245,6	233,4	234,2	1359,1	1371,3	1371,5
2015	264,2	249,2	265,8	1432,1	1449,7	1466,9
2016	269,5	256,0	268,0	1515,1	1506,2	1537,2
2017	273,2	279,9	259,9	1597,3	1645,5	1610,8

Tabelul 1. Incidența și prevalența prin tumori maligne în Republica Moldova după zonele geografice (la 100000 de locuitori).

Sursa. Raportul de activitate a Institutului Oncologic, a. 2017, Chișinău.

asigura actul benefic și calitativ conform standardelor medicale, instituția are necesitate de o bază tehnico-materială destul de impunătoare. Pentru a-și îndeplini funcțiile delegate, IO trebuie să colecteze resurse suficiente prin metodele prevăzute de cadrul legal, precum și să utilizeze aceste resurse în mod eficient, eficace și cu toată răspunderea. [3]

Concluzii. Caracteristicile țării noastre sunt depistarea tumorală tardivă în circa

jumătate de cazuri și concentrarea serviciilor de tratament specializat în municipiul Chișinău, fapt ce influențează negativ șansele de supraviețuire a persoanei. Mortalitatea prin cancer produce creșterea considerabilă a costurilor de tratament al acestei boli și altor costuri sociale, asociate maladiei: excluderea persoanei din activitatea socioeconomică, îngrijire, timp și resurse din partea altor membri ai familiei, transport etc.

BIBLIOGRAFIE

1. Programele Naționale de Control al Cancerului. Ghiduri pentru politici și acțiuni manageriale. Ediția 2. OMS 2002.
2. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 1032 din 20.12.2013 cu privire la aprobarea Strategiei naționale de sănătate publică pentru anii 2014-2020. Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 304-310 din 27.12.2013.
3. [http://onco.md/Raport de activitate a. 2017.](http://onco.md/Raport%20de%20activitate%20a.%202017)

Prezentat: 14 noiembrie 2018.

E-mail: tatianatofan@yahoo.com